

Újabb topográfiai adatok a Szent Gellért tér őskori, római és középkori beépítettségéhez

(Budapest, XI. ker., Szent Gellért tér, Hrsz.: 5536/1)

A tervezett 4. metró nyomvonalának budai szakaszához kapcsolódóan előrehozott felszíni rendezések indultak meg 2002-ben a Bartók Béla úton (a Szent Gellért tér és a Tétényi út közötti szakaszon), valamint a Fehérvári úton (a Móricz Zsigmond körtértől a Bocskai úti csomópontig terjedő szakaszon). A BTM kétféle régészeti feladatot látott el a fenti építkezéshez kapcsolódóan. Egyrészt építkezési ütemtervbe beillesztett, szondázó feltárásokat végzett a Szent Gellért téren, a Móricz Zsigmond körtéren, a Kosztolányi Dezső téren és a Fehérvári út – Bocskai úti csomópontban, másrészt ellátta az építési terület közműárkainak folyamatos régészeti felügyeletét, elvégezte a szükséges leletmentést, dokumentálást. (1. kép)

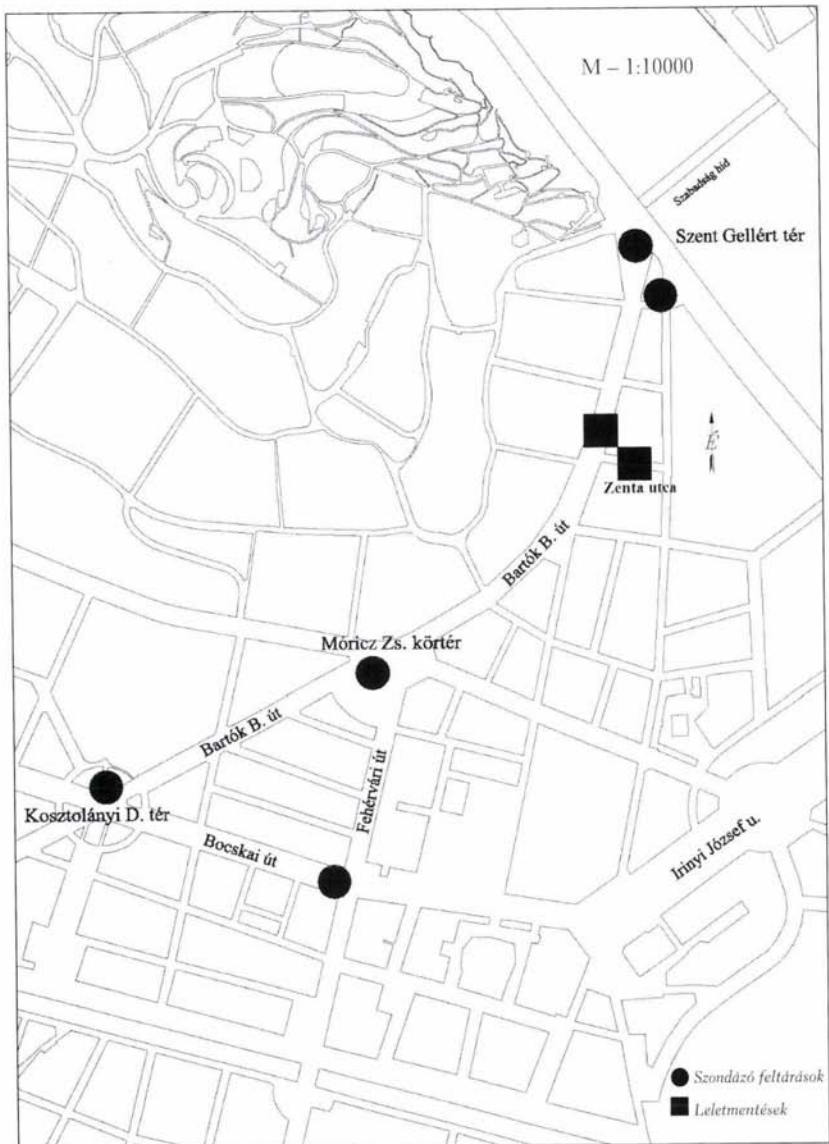
A Gellért tér régészeti jelentősége korábbi feltárások és szórványleletek alapján kiemelt fontosságú-

Recent topographic data on prehistoric, Roman and medieval settlements in Szent Gellért Square

(Budapest XI, Szent Gellért Square, Lrn.: 5536/1)

In 2002, preliminary landscaping got underway on Bartók Béla Road (between Szent Gellért Square and Tétényi Road) and on Fehérvári Road (from Móricz Zsigmond circus to the traffic intersection on Bocskai Road) in connection with the Buda stretch of the 4th underground metro line. The BTM had two tasks to fulfil in this respect: 1. test excavations were carried out in conjunction with the construction phases on Szent Gellért Square, Móricz Zsigmond circus, Kosztolányi Dezső Square, the intersection of Fehérvári Road and Bocskai road, and 2. continuous archaeological supervision over the digging of the trenches by the public utilities works together with the necessary rescue excavations and documentation work (Fig. 1).

Gellért Square can be regarded as a territory of primary importance based on former excavations

1. kép: Az ásatások és leletmentések helyszínei

Fig. 1: Locations of the excavations and the rescue operations

nak tekinthető. A Gellért tér 3. számú ház alapozási munkálatai során került elő a "lágymányosi éremkincs" néven is ismert, csaknem 500 darabot kitevő *eraviscus* ezüst éremlelet. (BÓNIS 1950, 348.) A Gellért Szálló Kelenhegyi úti bejárata előtt végzett leletmentésen *eraviscus* vermek kerültek elő, betöltésükben La Tène D leletanyaggal. (PÓCZY 1959, 63.) Ugyancsak kelta vermet eredményezett a szálló déli bejárata mellett, a Kemenesi úton végzett leletmentés. A tipikus La Tène D áru mellett olyan kerámiaanyag is előkerült, amely a Kr. u. 1. század második felében a legiótábor *canabaejában* tevékenykedő egyik fazekasműhely anyagából ismert. (PÓCZY 1959, 66.) A szálló pezsgőfürdőjének bővítésénél lakógödöröket, tűzhely és kemence-maradványokat és további vermetek tárt fel Pető Mária. (PETŐ 1979) A Gellért tértől már jócskán nyugatabbra, a Rezeda utca környékéről római kori sírkövek és oltárkövek (köztük *Iuppiter Teutanus* tiszteletére felállított oltárkő) kerültek elő.

Noha a terület valószínűleg a középkor folyamán is lakott volt, az eddigi feltárások kevesebb konkrét adattal szolgáltak erre a korszakra vonatkozóan. A Kelenhegyi út 4.

and collected stray finds. The *Eraviscan* silver coin hoard of 500 coins, also known as the "Lágymányos coin treasure", was found during foundation work at house no. 3 on Gellért Square (BÓNIS 1950, 348). *Eraviscan* storage pits containing LT D find material were found during rescue excavations conducted in front of the entrance of the Gellért Hotel on Kelenhegyi Street (PÓCZY 1959, 63). Celtic storage pits were also found during the rescue excavations by the southern entrance of the hotel on Kemenesi Street. Beside the typical LT D wares, pottery finds known from a pottery workshop operating in the *canabae* of the legionary fortress in the second half of the AD 1st century were also recovered (PÓCZY 1959, 66.). The pits associated with semi-subterranean houses, oven and hearth remains and more storage pits were unearthed by Mária Pető during the enlargement of the fizzy bath in the hotel (PETŐ 1979). West from Gellért Square, Roman tombstones and altarstones (including an altarstone dedicated to *Jupiter Teutanus*) were found in the region of Rezeda Street.

Although the territory was most probably inhabited during the Middle Ages, excavations have

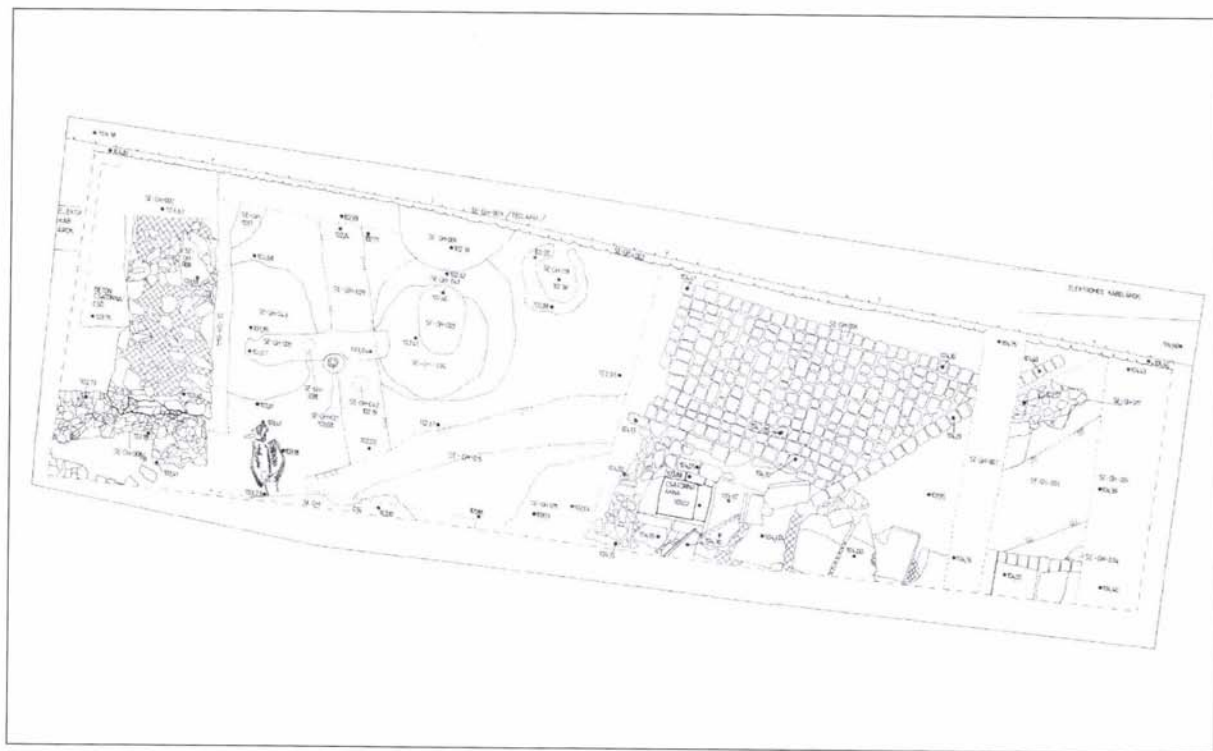
szám alatt, az egykori Sáros fürdő helyén 12. századi faragott pillérfő (BTM KO.14.) került elő, egy későbbi építkezéskor pedig románkori kőfaragvány (OMF, Halászbástya kőtár 11.794.). E faragott kövek elsődleges, avagy másodlagos felhasználása bizonytalan.

Középkori legendákra támaszkodva egyes kutatók a Gellért térre helyezték a Szent Erzsébetről elnevezett ispotályt, (BÁNLAKY 1923, 4, GARÁDY 1943, 189–190.) míg mások inkább a mai Rudas fürdő mellett feltárt templom helyére lokalizálták. (GÁRDONYI 1950, 565–, LÓCSY 1967, 203–) Ez utóbbi elképzelés ma az elfogadottabb. A mai Gellért fürdő középkori „őséről” beszámoló írásos feljegyzések a 15. század elejére nyúlnak vissza, Bertandon de la Broccuere 1433-ban írt munkájában olvashatunk a fürdő első említéséről. (BÁNLAKY 1923, 4.) A fürdőkultúrájukról híres törökök is kihasználták az épületet. A 19. századtól a többször átépített, Sárosfürdőként ismert épület a Ferencz József híd (ma Szabadság híd) 1890-es évekenbeli építéskor lebontásra került.

A Szent Gellért téren két helyszínen végeztünk szondázó feltárást: a Gellért Szálló Bartók Béla úti bejárata előtt (augusztus 8. és

yielded very little evidence about this period. A carved column capital from the 12th century was found in the place of the former Sáros bath beneath under 4 Kelenhegyi Street (BTM KO. 14), while a stone carved in Romanesque style was discovered during later construction work in the same lot (OMF, Halászbástya lapidary 11.794). The primary or secondary use of these stones is uncertain.

Relying on medieval legends, some specialists located the hospital named after Saint Elisabeth on Gellért Square (BÁNLAKY 1923, 4, GARÁDY 1943, 189–190), while other scholars placed it rather on the site of the church unearthed next to the modern Rudas bath complex (GÁRDONYI 1950, 565–, LÓCSY 1967, 203–). This latter supposition is more accepted today. Records concerning the medieval “antecedent” to the modern Gellért bath complex date from the beginning of the 15th century. We can first read about the bath in Bertandon de la Broccuere’s work written in 1433 (BÁNLAKY 1923, 4). The Turks, who were famous for their bathing culture made good use of the building. The building known as Sárosfürdő (“Mud bath”), which was reconstructed several

2. kép: A Szt. Gellért tér – Hotel előtti feltárás helyszínrajza (1. árok)

Fig. 2: Ground plan of the archaeological work on Szt. Gellért Square, in front of the Hotel (trench no. 1)

szeptember 15. között), valamint a volt szovjet emlékmű körüli park területén (április 11. és július 9. között). Mindkét feltárás vastag történeti kultúrréteg meglétét bizonyította a mintegy 4 méteres újkori feltöltés alatt.

Gellért tér – a hotel bejárata előtt

A Gellért Szálló Bartók Béla úti főbejárata előtt augusztus 8. és szeptember 15. között végeztünk szondázó feltárást. Két kutatószelvényt jelöltünk ki, melyek pontos helyének kimérésénél szempontként szerepelt, hogy lehetőleg az építendő forrásház területére essenek. A feltárható felület nagyságát természetesen alapvetően behatárolta, hogy a szálló megközelíthetőségét, valamint a Bartók Béla út új nyomvonalán zajló munkálatokat nem zavarhattuk. Ilyen módon 126 négyzetméter felület kutatására nyílt lehetőségünk.

Az 1. szelvényben (17 × 6 méter) a jelenlegi járószint alatt húzódó mintegy 4 méter vastag újkori törmelék eltávolítása után előkeült a Szent Gellért tér 19. századi bazalt kockaköves burkolata és egy korabeli észak–déli irányú téglafal-as szennyvízcsatorna. (2. kép) A szelvény nyugati metsztfala mentén pedig egy ugyancsak 19. századból származó, kőalapozású,

times from the 19th century onwards, was pulled down when the Franz Joseph (now Liberty) bridge was built in the 1890's.

We conducted test excavations at two spots on Szent Gellért Square: in front of the entrance of the Gellért Hotel on Bartók Béla Road (between 8 August and 15 September) and in the park around the former Soviet memorial (between 11 April and 9 July). Both excavations demonstrated the presence of a thick historical layer beneath a 4 m deep modern layer.

Gellért Square – in front of the entrance to the hotel

We conducted test excavations in front of the main entrance of the Gellért Hotel on Bartók Béla Road between 8 August and 15 September. Two trenches were opened so that they covered the territory of the planned spring house. The surface which could be uncovered was largely limited by the fact that we could not disturb the approach route to the hotel and the works carried along the new tracks on Bartók Béla Road. Given these limitations, a surface of 126 m² could be unearthed.

First, we removed the ca. 4 m thick modern debris layer in

téglafalas nagyobb épület keleti zárófalát dokumentálhattuk (ennek felső, visszabontott része a felszíntől 1,7 méterre jelentkezett).

A 19. századi térszint feltöltésére az 1890-es években került sor, amikor a Szabadság híd (korabeli nevén Ferenc József híd) megépítése szükségessé tette a terület terepszintjének jelentős megemelését.

A kockaköves térburkolat szintjénél körülbelül 0,5 méterrel lentebb egy nyugat-keleti irányú, habarccsal kötött, 120 centiméter széles, késő középkorinak-törökkorinak meghatározható kőfalat találtunk, amely egy korábbi (középkori), 70 centiméter széles kőfalú épület északnyugati sarkára támaszkodott. Ez utóbbi fal agyagba rakott, kisebb kövekből állt, alapozási mélysége mélyebben húzódott a későbbi falnál. (3. kép) A középkori járószintek az újkori építkezések, talajbolygatások következtében megsemmisültek, így csak az egykor földbe-mélyített objektumok, falalapozások maradtak meg.

Az említett kőfalaktól északra, a fel-

trench 1 (measuring 17×6 m). Underneath we found the basalt cobble pavement of Szent Gellért Square from the 19th century and the brick walls of a contemporary sewer running in a north-south direction (Fig. 2). The eastern end wall of a larger building could be documented. It was made of brick on a stone foundation in the 19th century as well (its upper part, which had been pulled down appeared 1.7 m from the surface).

The 19th century floor level was filled up in the 1890's when the construction of the Liberty bridge (called Franz Joseph bridge at that time) required a significant elevation of the surface.

3. kép: Középkori falak a Szt. Gellért tér – Hotel előtti feltáráson (1. árok)

Fig. 3: Medieval walls from the excavations in front of the Szt. Gellért Square – Hotel (trench no. 1)

4. kép: Római kori árok és fal maradványai (Szt. Gellért tér – Hotel előtti ásatás, 1. árok)

Fig. 4: Remains of Roman ditch and walls (Szt. Gellért Square – Hotel excavation, trench no. 1)

színtől 490 centiméter mélységben Árpád-kori földbe mélyített ház kisebb részlete került elő. Betöltése faszenes és agyagos-paticsos rétegekből állt, valamint gazdag 13. századi kerámiaanyag került elő belőle.

A felszíntől 5–5,3 méter mélységben sikerült elérni a római kori rétegeket is, amelyeket több eltérő periódushoz sorolható objektum képvisel. Az egyes periódusok részletes kiértékelésére, pontosabb időrendjének kidolgozására a teljes kerámiaanyag feldolgozását követően nyílik majd lehetőség. Előljáróban azonban annyi megállapítható, hogy két főbb római kori periódusról beszélhetünk. Az elsőt, a római korban is továbbélő *eraviscus* telep

About half a metre under the level of the cobbled pavement, we found a 120 cm wide mortared stone wall running in a east–west direction, dated to the late Middle Ages, the Turkish period. It rested on the north–western corner of an earlier (medieval) building, the stone wall of which was 70 cm wide. This latter wall

was constructed of smaller stones placed in clay. Its foundation was deeper than that of the later wall (Fig. 3). The medieval floor levels were destroyed by modern constructions and pits with only the sunken features and the foundations of the walls being preserved.

A small fragment from an Árpád Period semi-subterranean house was found north of the stone walls, 490 cm below the surface. Its fill contained layers of charcoal and clay and daub as well as a rich ceramic material from the 13th century.

The Roman period layers were reached 5–5.3 m below the surface. This period was represented by a mullet-phase feature. The

hagyatéka jelenti, amely a tabáni teleprésszel rokonítható. A második fő periódust, az *eraviscus* telep felhagyását követő építési tevékenységek, jelenségek jellemzik.

Az első periódushoz tartoznak a Kr. u. 1. század második feléből származó kenyérsütő kemence maradványok amelyek a környékről korábbi ásatások, leletmentések során nyert adatokkal összhangban a Duna-közeli terület inkább ipari, mint lakó jellegét igazolják az említett időszakban. A kemencék igen rossz állapota későbbi planírozások, tereprendezések pusztításának eredménye.

A kemencék maradványaitól délre, előkerült egy észak-déli irányú 40 centiméter széles, 2 méter hosszán megfigyelhető sárga agyagos sáv, amelyet leginkább agyaggal maradványának határozhatunk meg. Részben ezalatt húzódtott egy kelet felé, vagyis a Duna irányába lejtő, 60 centiméter széles, íveltfalú, sekélyebb árok, amely a telep esővíz elvezetését szolgálta.

Az 1. szelvény északi végében nyitott belső szondaárkunkban, mintegy 6 méter mélyen (102,57 m Af.), habarccsal kötött, mészkövekből rakott 2. századi fal kisebb csonkját találtuk.

Ugyanitt tudtunk megfigyelni egy északnyugat-délkeleti irányú,

evaluation of the phases and the identification of a more exact chronological sequence will be possible after the analysis of the entire ceramic material. It can be said in advance that two main Roman period phases can be distinguished. The first is represented by the remains of an *Eraviscan* settlement surviving into the Roman period, which can be compared to the settlement remains in the Tabán. The second main phase is characterised by building activity and features from after the abandonment of the *Eraviscan* settlement.

The remains of a baker's oven from the second half of the AD 1st century belong to the first phase, which, together with data from former excavations and rescue excavations in the vicinity, show that the territory close to the Danube was rather used for industrial purposes than for habitation in this period. The very poor condition of the ovens is the result of later landscaping and levelling activities.

South of the oven remains, a 40 cm wide and 2 m long north-south oriented yellow clayey strip was observed, which was most likely the remains of a clay wall. A 60 cm wide shallower ditch which drained the

eredetileg körülbelül 2 méter szélességű árkot, amelynek alját már a sárga altalajba ásták. (4. kép) Az árok (*fossa?*) keletkezéséhez jó támpontként szolgál, hogy vág egy olyan gödörobjektumot, amelyből Cinnamus Lezoux-i mester reliefdíszes táltöredéke került elő, vagyis az árok nem lehet korábbi a markomann háborúk idejénél. Funkciójának egyértelmű meghatározását nem teszik lehetővé az eddigi adatok, így egyelőre nem foglalunk állást abban a kérdésben, hogy katonai objektumhoz tartozott-e, vagy más egyéb rendeltetése volt. Mind a habarcsos kőfalmaradvány, mind az északnyugat–délkeleti irányú árok a telep megszűnése utáni aktivitással hozható összefüggésbe, vagyis a második fő periódusba tartozik.

A területről közel tucatnyi *terra sigillata* töredék került elő (meghatározásukért Gabler Dénesnek tartozom köszönettel). Az anyag felét itáliai, Pó-vidéki sigillaták adják, a másik felét pedig zömmel Dél-galliai termékek teszik ki, egyetlen Közép-galliai darabbal kiegészülve. A sigillata anyag alapján, tehát a Gellért téri telep római kori szakaszának története folyamatosan nyomon követhető Claudius uralkodásától Traianus/Hadrianus koráig, sőt szórványosan valamivel tovább, a 2. század közepéig.

rain water from the settlement. The ditch had arched walls and ran partly under this strip sloping eastwards, that is, toward the Danube.

A smaller section of a wall from the AD 2nd century was found at a depth of 6 m (102 57 Af) in the interior test trench opened in the northern end of trench 1. The wall was made of limestone bound by mortar.

In the same place, we observed a trench which was originally 2 m wide and oriented northwest–southeast. Its bottom extended into the yellow virgin soil (*Fig. 4*). The ditch (*fossa?*) intersected a pit feature, in which a bowl fragment with a relief ornament produced by master Cinnamus in Lezoux was found. It means that the ditch cannot be older than the time of the Marcomann wars. The data we could collect do not allow us to determine the function of the ditch, so we cannot tell if it belonged to a military feature or whether it served some other purpose. Both the mortared stone wall fragment and the northwest–southeast running ditch seems to be associated with the activities taking place there after the abandonment of the settlement, that is, they belong to the second main phase.

Röviden még ki kell térnünk az *eraviscus* telep elhagyásának feltételezhető okaira is. Mivel égett, pusztulási réteget nem találtunk, a Gellérthegy déli szomszédságában húzódó síkvidék lakosságának elköltözése nem magyarázható erőszakos eseményekkel, hanem azt inkább gazdasági, megélhetési okok válthatták ki. A Hadrianus alatt *municipium* rangra emelt polgárváros, Aquincum, esetleg a legiótábor mellett az 1. század végén kialakuló *canabae* erőteljes gazdasági fejlődésének szívéhatása válthatta ki a lakosság áttelepülését. (BÓNIS 1969, 236.) Az *eraviscus* település északi részének (Tabán) elhagyása is ugyanezen indokkal magyarázható.

A római rétegek is, akárcsak a főntebbi szintek amint az várható volt, sok La Tène D kerámiát tartalmaztak, amelyek közül a gellérthegyi-tabáni anyagból jól ismert fésűs díszű grafitos áru, besímitott díszű szürke tálak, az „S” profilú, valamint alávágott peremű finoman iszapolt szürke edények jelentkeztek leginkább. Emellett a kézzelformált kerámia is természetesen megtalálható. Néhány töredék pedig vörös és fehér sávos festésű edényből származik. A római foglalat megelőző késő vaskori periódushoz csak egyetlen, kissé ová-

About a dozen *Samian ware* fragments were recovered from the territory (I am grateful to Dénes Gabler for their identification). Half of the material came from Italy, in the Po river region, another half consisted mainly of Southern Gallic wares complemented with a single item from Central Gaul. Thus, the history of the settlement in Gellért Square can be followed with the help of the *Samian wares* in the Roman period from Claudius's reign to Trajan's and Hadrian's time and sporadically even later until the middle of the 2nd century.

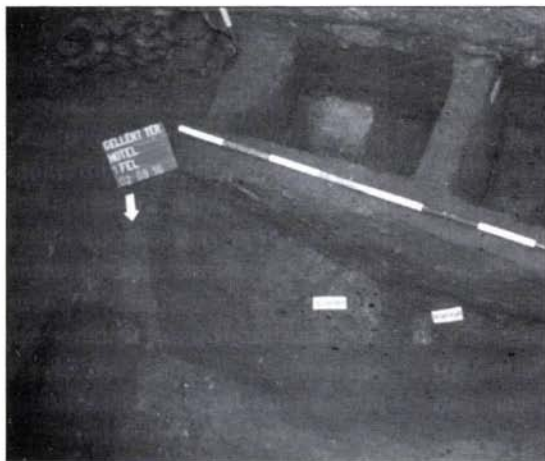
We need to shortly discuss the probably reasons for the abandonment of the *Eraviscan* settlement. As a burnt destruction layer came to light, it seems more likely that economic and subsistence reasons forced the population to leave rather than aggression. The strong attraction of Aquincum with the Civil Town being raised to the rank of *municipium* during Hadrian's reign and perhaps the *canabae* that developed around the legionary fortress at the end of the AD 1st century may all have encouraged the population to move. The same reasons probably lay behind the abandonment of the northern part of the *Eraviscan* settlement (Tabán).

lis alakú ($2 \times 2,5$ méteres), íveltfa-
lú, sekélyebb gödröt kapcsolha-
tunk, azonban ezt is jórészt meg-
bolygatták a római és középkori
objektumok.

A kelta-római szintek alatt korai
Hallstatt telepnyomok kerültek
elő, bőséges kerámiaanyaggal. A
legjobban megfigyelhető koravas-
kori jelenséget, a felszíntől mint-
egy $5,3$ méterre ($102,70$ m Af.) je-
lentkező, kissé ovális ($2 \times 1,9$ mé-
ter átmérőjű), íveltfalú gödöröb-
jektum jelentette. (5. kép) Betölté-
se faszénzemesékkal teli, agyagos
jellegű volt. Déli szélét a fentiek-
ben leírt későközépkori fal és egy
római kori árok, felső részét kelta

As expected, the Roman layers,
similarly to the layers above them,
contained many sherds from the
La Tène D period. The most com-
mon ceramic fragments were gra-
phite wares with combed orna-
ments, grey bowls with smoothed-
in ornaments, vessels with 'S'-
shaped profiles and ones made
from finely washed clay with
undercut edges, which are well-
known from the Gellérthegy-Ta-
bán ceramic assemblage. In addi-
tion, Besides, hand-thrown vessels
were naturally also represented.
Some fragments came from a ves-
sel ornamented with red and white
painted stripes. Only a single,
slightly ovoid (2×2.5 m in size)
shallow pit with curving walls
dates to the Iron Age period
preceding the Roman occupation.
Even this was badly disturbed
by Roman and medieval fea-
tures.

Traces of an early
Hallstatt settlement
were observed under
the Celtic-Roman
levels, containing a
rich ceramic material.
The clearest early
Iron Age feature was a

5. kép: Korai Hallstatt gödöröbjektum (Szt. Gellért tér – Hotel előtti ásatás, 1. árok)

Fig. 5: Early Hallstatt pit (Szt. Gellért Square – Hotel excavation, trench no. 1)

és római kori szintek bolygatták meg. Északi oldalán egy 20 centiméter átmérőjű, agyagos, faszén-szemcsés betöltésű cölöplyukat figyeltünk meg, amely a gödörobjektummal azonos korú lehet a betöltéséből előkerült kerámia, a jelentkezési mélység azonossága, valamint betöltésének jellege alapján.

Több helyen is sikerült elérnünk a sárga, bolygatatlan altalajt, amely a szelvény nyugati szélén 102,25 m Af., a keleti felében 102,10 m Af. körüli mélységben jelentkezett. Ez azt jelenti, hogy a feltételezett hallstatt kori járószintek alatt – ami nem tért el jelentősen a La Tène és római kori járószintek mélységétől – körülbelül 50–70 centiméterrel már az altalajjal kell számolni a Gellért tér nyugati szélén.

A 2. szelvényben (6 × 4 méter) több eltérő tájolású újkori falat találtunk. Sajnos részben a Kelenhegyi úti csőtörés miatt, részben statikai okok miatt nem mélyíthettük a kívánt szintig ezt a felületet.

Gellért tér – park

A volt szovjet emlékműtől délkeletre elhelyezkedő, meglehetősen szűk ásatási területen három kutatófelület kimérésére volt lehetőségünk. Az északi felületen a je-

slightly oval (2 × 1.9 m in size) pit complex with curving walls, which appeared about 5.3 m below the surface (102.70 Af) (Fig. 5). Its fill comprised a clayey soil full of carbonised grains. Its southern edge was disturbed by the above-mentioned late medieval wall and a Roman period ditch and its upper part by the Celtic and Roman period levels. We observed a post-hole with a diameter of 20 cm filled with clay and charcoal grains on its northern side, which may be contemporary with the pit complex, based on the ceramics recovered from the fill, its identical depth and the character of its fill.

We reached the yellow virgin soil in several places. It appeared at a depth of 102.25 Af at the western edge of the cutting and at a depth of 102.10 Af in the eastern part. This means that the virgin soil can be expected 50–70 cm under the supposed floor level of the Hallstatt period on the western edge of the Gellért square, not significantly deeper than the floor levels of the La Tène and Roman periods.

In cutting 2 (6 × 4 m) we found several modern walls of varying orientation. Regrettably, partly because of a broken water pipe in Kelenhegyi Road and partly due to

lenlegi felszíntől számítva körülbelül 150 centiméter mélységben 2. világháborús tömegsír került elő, amelyben összesen hét elhunytat (6 német katonát és 1 polgári személyt) temettek el.

Az ettől délre kimért két kutatószelvényünkben a jelenlegi felszíntől 400–420 centiméter mélységben előkerült egy észak–déli irányú, bazaltkövekkel burkolt, 130 centiméter széles útfelület (rakpart?), amely a 19. században volt használatban. Az úttesttel párhuzamosan, attól nyugatra facölöpöket és deszkakerítés maradványait sikerült megfigyelni.

Az út használata az 1890-es években szűnt meg, amikor a Szabadság híd (korábban Ferenc József híd) építéskor a mai Gellért tér terepszintjét több méteres vastagságban fel kellett tölteni.

A déli szelvényben 600–630 centiméter mélységben, vörösréteg vastag patiosos omlásréteg alatt, 40 centiméter szélességben és mintegy 200 centiméter hosszan megfigyelhető, sárga agyagtörmelékű sáv jelentkezett, amelynek falként történő meghatározása kérdéses. A patiosos omlásrétegből 13. századi kerámiaanyag került elő.

A középkori szinteken sok római kori és késő-kelta kerámiatöredék is előkerült, ami arra utal, hogy a

static considerations it did not prove possible to go down more deeply at this spot.

Gellért Square – Park

We could open three surfaces in the rather small excavation area Southeast from the former Soviet memorial. Two small mass graves from World War 2 were discovered about 150 cm under the modern floor level in the northern surface, in which seven people (6 German soldiers and a civilian) were buried.

A 130 cm wide road surface (embankment) paved with basalt cobbles was uncovered at a depth of 400–420 cm from the present surface in two other north–south oriented cuttings located south of the above one. It was used in the 19th century. Remains of wooden stakes and a plank fence could be observed running parallel to the road and to the west of it. The road was used until the 1890's, when the level of Gellért Square had to be filled up by several metres when the Liberty (former Franz Joseph) bridge was constructed.

In the southern cutting, a yellow band (200 m long and 40 cm wide) containing clay fragments, ran beneath a thick destruction layer of burnt red daub to a depth

terület ezekben a korokban is használatban volt. A feltételezhető római kori és késő-kelta objektumok szintjeit (amely 7 méter körüli mélységben kezdődhetett) azonban ezen a területen nem volt lehetőségünk megkutatni.

A Gellért téren, két helyszínen végzett szondázó feltárásunk eredményeként megállapíthatjuk, hogy a területen 13. századi település húzódtott a Gellérthegy déli lábainál.

A 4. metró nyomvonalának budai szakasza felszíni rendezéséhez kapcsolódó további feltárások és leletmentések a kötet végén „Az Aquincumi Múzeum kisebb leletmentései és szondázó jellegű feltárásai a 2002. évben” című részben olvashatók.

Beszédes József – Terei György

of 600/630 cm. Provisionally, it has been interpreted as a wall. Pottery fragments from the 13th century were collected from the dauby destruction layer.

Many Roman and Late Celtic sherds were found in the medieval levels as well indicating that the territory was occupied in these earlier periods as well. However, we did not have the opportunity to study these hypothetical from the Late Celtic and Roman period levels (which probably begin at a depth of 7 m).

As a result of the test excavations conducted at two sites in the Gellért Square we can state that a settlement existed by the foot of Gellért Hill on its southern side in the 13th century.

József Beszédes – György Terei